



Ontwikkeling

DIT WEET JE NU!

LES 1 GEDRAG VAN JONGENS EN MEISJES

De puberteit is een periode waarin er veel verandert in het lichaam van jongens en meisjes. Die veranderingen worden geregeld door **hormonen**: stofjes in je bloed.

Jongens krijgen de **baard in de keel** en een baard; meisjes krijgen borsten, bredere heupen en rondere vormen. Ook worden ze ongesteld. Vanaf dat moment kunnen ze kinderen krijgen.

Een baby groeit in de **baarmoeder**. Met zijn navelstreng zit hij vast aan de **placenta**. Daar haalt hij voeding en zuurstof uit. Zodra een baby geboren wordt, weet hij al meteen hoe hij moet zuigen. Dat is **aangeboren gedrag**. Later leert de peuter bijvoorbeeld hoe hij netjes moet eten. Dat is **aangeleerd gedrag**.



In het begin lijkt je nog niet op een mens.

LES 2 WAAROM GEDRAAG JIJ JE ZO?

Er zijn verschillende manieren waarop je iets kunt leren. Bijvoorbeeld door belonen en straffen of door oefenen. Veel van ons gedrag is **imitatiegedrag**. Daarbij doen we andere mensen na. Je kunt ook leren door fouten te maken: **trial-and-error**. Het klimaat, de cultuur, gewoonten, het geloof en andere mensen kunnen **invloed** hebben op je gedrag. Mensen die tot dezelfde groep behoren, gedragen zich vaak op dezelfde manier. Dat heet **groepsgedrag**.

Je gedrag kan ook beïnvloed worden door **massamedia**, zoals kranten, tv en internet. De Kijkwijzer waarschuwt voor programma's of films die een gevaarlijke invloed kunnen hebben op het gedrag van kinderen. Via **sociale media** op internet, zoals Twitter en Facebook, kunnen mensen ideeën met elkaar delen en elkaar zo beïnvloeden.



Door trial-and-error leer je dat een punaise scherp is.

LES 3 VERANDEREN VAN GEDRAG

De overheid probeert ongewenst gedrag van mensen te veranderen, onder andere met boetes en **accijns** voor slecht gedrag, of door juist **subsidie** te geven voor goed gedrag. SIRE probeert goed gedrag te stimuleren met ideële reclamecampagnes, bijvoorbeeld tegen pesten. Bedrijven proberen je gedrag te veranderen door reclame.

Daarmee hopen ze dat je hun product gaat kopen. Sommige reclame is duidelijk herkenbaar, maar in films en tv-series komt ook **sluikreclame** voor. Bedrijven betalen daar veel geld voor. Je herkent sluitreclame niet meteen als reclame. **Flitsreclame** is nog minder herkenbaar; je ziet de reclameflitsen bijna niet.

Als je zelf iets aan je gedrag wilt doen, kun je mensen vragen je daarbij te steunen. Je kunt ook naar een **psychiater** gaan of je onder hypnose laten brengen door een **hypnotiseur**.



Sluikreclame is reclame die je niet meteen als reclame herkent.